

Etogram psa

- **Obranné chování (útěková vzdálenost, kritická hranice, obranná reakce a hrozba, pseudoagresivní chování)**
- **Lovecké chování (lov malé a velké kořisti, využití v praxi)**
- **Potravní chování**
- **Močení a kálení**
- **Sexuální chování**
- **Uveďte příklady z praxe s vysvětlením**

Etogram psa představuje souhrn funkčních okruhů vrozeného chování psa.

Etogram psa je souhrnný popis tzv. inventáře vrozeného chování.

Etogram je souhrnný popis vrozeného chování (instinktů) s přihlédnutím k dědičným predispozicím (zděděným) a vlivům prostředí.

Mezi nejdůležitější okruhy patří: lovecké chování, obranné chování, sexuální chování a sociální chování.

Rozdělení vrozeného chování:

- Obranné chování – projev zdravého jedince
- Lovecké chování
- potravní chování
- sociální chování
- sexuální chování
- chování při porodu a výchově štěňat
- infantilní chování
- hry

Obranné chování

Obranné chování se týká zejména teritoria. Naprostá většina psů bez ohledu na plemeno má silně zachovaný smysl pro obranu teritoria. I velmi drobný pes se proto zpravidla pokouší bránit své teritorium i proti podstatně většímu vetřelci.

Jeho projevem je **útěková vzdálenost** – je to určitý odstup od nebezpečí, které instinktivně zvíře pociťuje a tuto vzdálenost se všemožně snaží dodržet a zachovat. Při přiblížení se nebezpečí zvíře couvá, později prchá. Délka útěkové vzdálenosti je přímo úměrná strachu ohroženého psa. Zkrátí-li se útěková vzdálenost až na **kritickou hranici** (pes je zahrán do rohu), projeví se **OBRANNÁ reakce**.

Nezkušený pes se projevuje **OBRÁNNOU HROZBOU** - vrčením, štěkotem.

Následně dochází k některé z obranných reakcí:

a) **aktivní obranná reakce** - jsou to všechny projevy, při kterých se pes snaží vyhnout kontaktu s nebezpečím: ucuknutí, uskočení, extrémní formou je útěk.

b) **Pasivní obranná reakce**: je většinou projevem slabého a nezralého jedince. Přitiskne se k zemi, schová za psovoda, uhýbá pohledem, ocas shýbá pod břicho, ... Extrémním projevem je ztuhnutí psa na místě, plachý výraz očí, přitisknutí uší, podsazení zadních nohou, strachová mimika obličeje, pomočení se.

Krajní mezi je **PSEUDOAGRESIVNÍ CHOVÁNÍ**, kdy pes ze strachu útočí, ale ve skutečnosti má strach kousnout. Nejedná se o agresi!!!

Lovecké chování

Tento funkční okruh byl domestikací psa zasažen snad nejvíce. Nejenže pes je od útlého mládí ovlivňován ve svém loveckém chování (nesmí honit zvěř nesmí si všimnout domácí drůbeže apod.), ale už samotný dědičný základ loveckého chování je dlouhodobým šlechtěním zasažen a tyto změny jsou dědičně upevněny. U některých plemen je lovecký pud silně utlumen, u některých je lovecké chování modifikováno (např. vystavování u ohařů, štvání bez přiblížení ke kořisti u chrtů) nebo přeměrováno (specializace na pernatou zvěř). Lovecké chování směřuje k zajištění potravy pro jedince i smečku. Instinktivní program lovu malé kořisti se v kynologii využívá při nácvičku aportu. Odhozený míček napodobuje pohyb malé kořisti od psa. Tzv. překusování aportu při přinášení k psovodovi je pozůstatek instinktivního hraní s ulovenou kořistí v případě, kdy je pes v době lovu nasycen. Rovněž třepání bačkorou nebo peškem po jeho uchopení imituje třepání kořisti pro její usmrcení. Lovu velké kořisti je využíváno při nácvičku obrany, uchopení kořisti, pevný zákus končící otřásáním kořisti. Právě tato závěrečná fáze - otřásání, byla nejdůležitější fází lovu. Šelma tímto pohybem způsobovala rozsáhlá pohmoždění tkání. Šelma při lovu kořist nepouští, ale vyčkává spolupráce smečky, která kořist usmrcuje. Psovod však při nácvičku obrany - zákus, držení, pouštění - postupuje proti vrozenému lov. instinktu psa. Vášnivý obranář se nerad vzdává své kořisti - peška, klínu, rukávu - a nerad pouští. Při neoborném nácvičku pes znejistí a jeho kvalita výkonu klesá.

Potravní chování

Tento instinktivní program funguje odděleně a samostatně od loveckého programu. Psovité šelmy totiž požírají krom toho, co uloví i to, co pohodlně najdou: zdechlina, zbytky kořisti jiných šelem, vejce ptáků, zbytky rostlin, ovoce, dužnaté plody,atd. Potravní chování má tyto fáze:

- přijímání potravy
- vyvrhování potravy
- ukrytí potravy
- vyměšování psů

Pes přijímá potravu hltavým způsobem ve velkých kusech - možnost přenosu potravy štěňatům. Žaludek psa je uzpůsoben pro snadné a rychlé vyprazdňování. Pes reaguje zvracením na přeplnění žaludku a na stresové situace....nefyziologická reakce. Fyziologické zvracení se vyskytuje zcela běžně u fen před porodem a u kojících fen.

Močení a kálení uzavírá potravní chování, ale nejedná se o pouhé vyprázdnění psa, ale slouží k dorozumívání se mezi psy – značkování.

Feny většinou neznačkují, pouze před háráním. Značkuje pouze dominantní fena. Psi začínají značkovat v souvislosti s nástupem pohlavního dospívání. – v pubertě. Do této doby psi - samci močí bez úmyslu značkovat (bez zvedání nohy). U dospělého psa močícího jako štěně může jít o poruchu jeho psychiky například při náhlém snížení hodnotnosti postavení ve smečce (infantilní chování). Chování je u psa při kálení - hrabání. Cílem není zahrabat výkaly, ale rozprostřít výměšek mezivrstevních potních žláz a zvýraznit pach výkalů při značení teritoria.

Sexuální chování

Sexuální chování směřuje k produkci potomků a tím k zachování rodu. Patří sem

výběr partnera, páření a péče o mláďata. Do všech těchto činností psovi výrazně zasahuje člověk.